

Dve vlajky jedného projektu

V septembri 2008 začala SAŽP s realizáciou trojročného enviro-výchovného projektu s celým názvom „**Zlepšenie environmentálneho povedomia v oblasti ochrany prírody a krajiny (vrátane NATURA 2000)**“.

Hlavným cieľom je prispieť k zvýšeniu environmentálneho povedomia žiakov, pedagogickej, odbornej aj širokej verejnosti prostredníctvom: a) vytvorenia materiálovej a informačnej základne, b) zvyšovania kvalifikácie odbornej verejnosti, c) rozšírenia ponuky edukačných programov pre školy, d) posilnením spolupráce a komunikácie medzi zainteresovanými skupinami a e) prostredníctvom mediálnej kampane pre širokú verejnosť.

Ambíciou vyše 30-členného pracovného tímu je dať environmentálnej výchove na Slovensku osviežujúci nádech realizáciou nových, ale aj „oprášením“ starších veľmi úspešných aktivít. Z ponuky projektových aktivít dávame do pozornosti a stručne predstavujeme:

Vzdelávacie programy pre školy – Na túru s NATUROU a Ekologická stopa

Programy sú určené pre žiakov a učiteľov všetkých stupňov škôl. Metodika oboch je postavená na práci s internetovým portálom. Učiteľom poskytnú moderné vyučovacie metódy, námety pre projektové vyučovanie a využitie IKT vo vyučovacom procese. Žiakom sprostredkujú nové vedomosti pomocou hravých cvičení a praktických aktivít priamo v prírode. Zámerom zostavovateľov je udržať oba programy „živé“ minimálne počas nasledujúcich 10 rokov a pod vlajkou (logom) každého z nich pripraviť podnetné aktivity a bohaté informačné prostredie. Podrobnejšie sa im preto venujeme v ďalšej časti.

Kampaň Oči na stopkách

Kampaň bude spustená v rámci školského programu Na túru s NATUROU. Prostredníctvom diskusného fóra budú žiaci a študenti informovať verejnosť o pozitívnych, ale aj negatívnych javoch v našom životnom prostredí.

Súťaže pre žiakov základných škôl – EnvirOtázniky a Hypericum

EnvirOtázniky – olympiáda o životnom prostredí je korešpondenčná vedomostná súťaž pre žiakov II. stupňa základných škôl. Cieľom je zvýšiť záujem žiakov o prírodovedné predmety a o problematiku životného prostredia ešte pred rozhodovaním sa o budúcom štúdiu na stredných školách. Pozostáva spravidla zo šiestich tém a 60 otázok (10 otázok v rámci každej témy). Výnimočnosť tejto olympiády spočíva v spôsobe kladenia otázok: každá totiž najprv informuje, podnecuje a motivuje žiaka k vyhľadaniu si správnej odpovede. Z projektu sa financujú tri ročníky súťaže.

Hypericum je prírodovedná súťaž s dlhou tradíciou, ktorá sa zameriava na poznávanie prírodných, ale aj kultúrnych hodnôt Slovenska. Počas svojich regionálnych a celoslovenských kôl učí žiakov obdivovať, spoznávať a ľúbiť prírodu a svoj rodný kraj. V rámci projektu sa financujú tri ročníky súťaže.

Certifikované vzdelávacie kurzy pre učiteľov

Kurzy budú zamerané na zvyšovanie kvalifikácie odbornej verejnosti pôsobiacej v oblasti environmentálnej výchovy školskej mládeže. S dominujúcimi témami – ochrana prírody a krajiny, NATURA 2000, biologická diverzita, trvalo udržateľný rozvoj. Metodika a obsahová náplň bude vychádzať z tréningového manuálu UNESCO. Realizácia šiestich 5-dňových kurzov sa uskutoční na SEV SAŽP Dropie, Teplý Vrch a Regetovka.

Veľtrh environmentálnych výučbových programov ŠÍŠKA

Poslaním „ŠÍŠKY“ je rozsievať poznatky, nápady a materiály na poli environmentálnej výchovy, a to prostredníctvom aktívnej výmeny skúseností. Je určená pre učiteľov, koordinátorov, odborníkov a všetkých priaznivcov environmentálnej výchovy. Poskytuje priestor na prezentáciu vlastných projektov, aktivít a pomôcok. Fórum pre neformálnu diskusiu a nadviazanie spolupráce štátnych a mimovládnych organizácií. V rámci projektu sa financujú štyri ročníky Veľtrhu.

Metodické a informačné dni pre učiteľov

Organizácia metodických a informačných dní sa opiera o záujem a dopyt zo strany učiteľov. V snahe posilniť spoluprácu a komunikáciu v oblasti environmentálnej výchovy pôjde o realizáciu šiestich 2-dňových podujatí v SEV SAŽP Dropie, Teplý Vrch a Regetovka. Podmienkou účasti je aktívny prístup a prezentácia vlastných skúseností. Účastníci zároveň získajú aktuálne informácie o pripravovaných projektoch, súťažiach a publikáciách.

Školenia pre koordinačných pracovníkov projektu

Pre načerpanie nápadov, ale tiež elánu do ďalšej práce sú pre pracovný tím projektu určené zahraničné vzdelávacie pobyty. Ide o návštevu enviro-výchovných organizácií spojenú s ukázkami dobrej praxe. Nadobudnuté podnety a inšpirácie by sa mali zúročiť v pripravovaných aktivitách.

Konferencie pre odbornú verejnosť

Program dvoch odborných konferencií bude zameraný na problematiku NATURA 2000, ochranu prírody a krajiny a environmentálnu výchovu. Z jednotlivých príspevkov bude vydaný zborník.

Mediálna kampaň

Hlavným zámerom je využiť silu a „zbrane“ médií pri zvyšovaní povedomia širokej verejnosti v otázkach ochrany prírody a krajiny. Kampaň sa uskutoční vo vybraných slovenských mestách v podobe road-show – premietania filmov na veľkoplošnej obrazovke. Sprevádzaná bude výraznou medializáciou v regionálnych printových aj televíznych a rozhlasových médiách. Populárne a mienkotvorné osobnosti natočia krátke televízne spoty, prostredníctvom ktorých budú apelovať na zodpovednosť každého jedného z nás.

Publikácie

Metodickú a informačnú podporu jednotlivým aktivitám projektu zabezpečia pripravované publikácie: informačný plagát o územiach a druhoch európskeho významu; informačné postery, metodiky a pracovné listy k školským programom Na túru s NATUROU a Ekologická stopa; pexesá – Európsky významné rastliny a živočíchy na Slovensku; obrázkový sprievodca – Rastliny a Živočíchy; kalendár na roky 2010/2011 – Európske klenoty flóry a fauny na Slovensku; multimedialne DVD Detektív v prírode II; kľúče pre určovanie rastlinných a živočíšnych druhov a ďalšie materiály.

Viac informácií o realizovaných a pripravovaných aktivitách projektu sa dozviete na <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1760&lang=sk> alebo na e-mailových adresách: pre projekt – natura@sazp.sk, pre školské programy Na túru s NATUROU – snaturou2000@sazp.sk a Ekologická stopa – ekostopa@sazp.sk.

Vyberte sa s nami „Na túru s NATUROU“.

Cieľová skupina: učitelia a žiaci II. stupňa základných a stredných škôl

Spustenie: september 2009

Tento školský vzdelávací program nadväzuje na veľmi úspešný projekt *Živá príroda*, do ktorého sa zapojilo viac ako 7000 slovenských detí vo veku 10 až 15 rokov v rokoch 2001 až 2003. Celkove vedúci pracovných skupín poslali do centrálnej databázy SAŽP 15 617 záznamov o výskyte 105 druhov živočíchov a 23 098 záznamov o výskyte 120 druhov rastlín zo 787 lokalít Slovenska. Tento projekt nezostal nepovšimnutý a Slovensko získalo dve medzinárodné uznania - striebornú cenu The Green Apple Awards 2003 od Green Organisation (november 2003) a certifikát The World Award for Sustainability 2004 od Energy Globe (apríl 2005).

www.snaturou2000.sk

Prečo práve takýto program?

Alarmujúci úbytok biodiverzity je celosvetový problém! Hlavnou príčinou ubúdania biologickej rozmanitosti je narušenie a zánik biotopov – domova, na ktorom jednotlivé druhy a spoločenstvá organizmov prežívajú. Od roku 1970 bolo zničené územie tropických dažďových pralesov väčšie ako územie Európskej únie. Aj Európa stratila viac ako polovicu všetkých mokradí a kvalitných pôd. Až 87 % všetkých lesov Európy je vystavených zásahom ľudskej činnosti a narušená je aj väčšina morských ekosystémov. Z európskych pôvodných druhov je vyhynutím ohrozených až 42 % cicavcov, 43 % vtákov, 45 % plazov, 30 % obojživelníkov, 52 % sladkovodných rýb. Neznámy podiel druhov u bezstavovcov najbadateľnejšie vykresľujú motýle, z ktorých je vyhynutím ohrozených údajne až 45 %. Poklesom druhovej rozmanitosti sa výrazne znižuje stálosť aj samotná rozmanitosť ekosystémov.

Poslanie programu

Hlavným cieľom je v rámci projektového vyučovania na školách vytvoriť pozorovacie a výskumnícke skupiny zamerané na terénny prieskum výskytu rastlín a živočíchov. V rámci skúmanej lokality, ktorú si každá skupina v blízkosti školy určí sama, budú žiaci dokumentovať výskyt a životné prostredie aj vybraných európsky významných druhov. Fotosnímky, audiozáznamy alebo videosekvencie budú mať možnosť vystaviť na špeciálne zriadenej internetovej stránke a stanú sa aktívnymi tvorcami jednej z najväčších on-line databáz druhov na Slovensku. Okrem toho budú môcť poukazovať na pozitívne aj negatívne javy, následne realizovať vlastné ekologické projekty, zamerané na vytváranie hniezdných príležitostí pre živočíchov, ošetrovanie mravenísk, sledovanie čistoty vybraných zložiek životného prostredia pomocou bioindikátorov a ďalšie. Počas programu sa naučia pracovať s rôznymi pomôckami podľa upravených metodických pokynov. K vytvoreným databázam druhov sa na základe dokumentačných záznamov budú vyjadrovať špecialisti z výskumných ústavov, univerzít a odborných organizácií MŽP SR, čím bude vytvorená spätná väzba a zároveň dostatočná medializácia výsledkov.

Ekologická stopa školy

www.ekostopa.sk

Cieľová skupina: učitelia a žiaci materských, základných a stredných škôl

Spustenie: september 2009

Školský program Ekologická stopa je prvý svojho druhu na Slovensku a pravdepodobne len tretí vo svete (Anglicko, Austrália). Napriek tomu, koncept ekologickej stopy existuje už viac ako 15 rokov (autormi sú dvaja kanadskí vedci Weckernagel a Rees). V súčasnosti sa používa ako základný merateľný ukazovateľ trvalo udržateľného rozvoja a zároveň účinná edukačná metafora.

Čo je ekologická stopa?

Ekologická stopa predstavuje množstvo územia, ktoré využívame pre zabezpečenie svojich súčasných potrieb a životného štýlu. Je to jednoduchý spôsob vyjadrenia vplyvu našich aktivít na životné prostredie planéty. Čím väčšia ekologická stopa, tým väčší vplyv. Výpočet je založený na predpoklade, že všetky zdroje, ktoré denne konzumujeme (energia, voda, potraviny, výrobky) a odpad, ktorý pritom produkujeme, je možné previesť na odpovedajúcu plochu produktívnej zeme a mora. Výsledná stopa potom pozostáva zo súčtu rôznych kategórií územia, ktoré využívame. Napríklad z plochy ornej pôdy, ktorú potrebujeme pre dopestovanie všetkých plodín, ktoré zjeme. Zo zastavanej plochy, na ktorej stoja budovy, cesty a parkoviská. Plochy lesa, potrebnej na výrobu všetkých výrobkov z dreva. Ale tiež lesa na absorpciu oxidu uhličitého vzniknutého spálením fosílnych palív a podobne.

Máme však iba jednu planétu Zem – jeden ekologický účet, z ktorého zásob čerpáme produkty a služby prírody. Každý z nás má k dispozícii férový podiel 2,1 hektára zemského povrchu. Ekologická stopa jedného obyvateľa Zeme ale v súčasnosti predstavuje 2,7 globálnych hektárov. To znamená, že z prírodných zásob čerpáme viac, ako sa dokáže obnoviť. Navyše niektoré krajiny si nárokujejú na prírodné zdroje planéty viac ako iné. Ekologická stopa jedného Američana je 9,4 zatiaľ čo Nepálčana 0,8 globálnych hektárov. Pre porovnanie, jeden Slováčik si nárokuje na 3,3 hektárov zemského povrchu, čo znamená, že keby sa každý obyvateľ Zeme správal ako priemerný Slováčik, potrebovali by sme pre život nie jednu, ale jeden a pol planéty! (The Ecological Footprint Atlas, 2008)

Čo je poslaním nového školského programu?

Hlavným edukačným cieľom je pochopiť vplyv našich každodenných aktivít na životné prostredie. Skúmať vlastné možnosti a hľadať správne voľby. Základom programu je internetový kalkulátor pre výpočet ekologickej stopy školy. Prostredníctvom jednoduchých aktivít si žiaci a učitelia vypočítajú, akú časť svojej ekologickej stopy získavajú práve v škole! Zistia, aké dopady majú jednotlivé rozhodnutia a riešenia na prírodu našej planéty. Vyzbrojení týmto poznaním sa budú snažiť znížiť vplyv svojej školy na životné prostredie, a tým aj svoju vlastnú ekologickú stopu.

Registráciou do programu škola získa prístup k on-line kalkulačke, metodike a aktivitám k výpočtu svojej ekologickej stopy. Interaktívna webová stránka programu bude slúžiť ako moderný nástroj pre medzipredmetové vyučovanie environmentálnej výchovy. Každému učiteľovi poskytne zdroj informácií, hier a námetov v rámci vyučovania svojho predmetu. Na záver každého školského roka zapojené školy získajú certifikát s aktuálnou veľkosťou svojej ekologickej stopy a tie najlepšie aj patričnú medializáciu.

Jana Šimonovičová a Tomáš Kizek
CPEP SAŽP